

Mit arbejde med »Nikke Nikke Nambo« og »Lille Peter Dille«

Af Benny Andersen

Digteren Benny Andersens samlinger af børnerim og -remser, »Nikke Nikke Nambo« fra 1963 og »Lille Peter Dille« fra 1964 bygger på den levende rim- og remsetradition. I samlingerne har han både bragt meget kendte rim og knapt så kendte, og det er nu interessant at man »i børnemunde« i dag kan møde flere af de rim, Benny Andersen har »pudset af« og har udgivet for 10 år siden. Hans samlinger er blevet så populære blandt børn, at de er med til at præge den tradition, som de selv bygger på. Derfor har vi ment at det kunne være af interesse for Folk og Kulturs læsere at høre lidt om hvordan Benny Andersen har arbejdet.

Redaktionen.

Jeg er tit blevet spurgt om det var min interesse for og beskæftigen mig med børneremser, der havde smittet af på nogle af mine tidlige digte og givet dem et remseagtigt præg, eller om det omvendt var min egen remseteknik der inspirerede mig til at kaste mig over børneremser. Da min hukommelse næppe er blevet stærkere med årene, er jeg mest tilbøjelig til at svare: både-og. Thi første gang jeg præsenterede digte med stedvis remseagtigt præg var i digtsamlingen »Kamera med køkkenadgang« i 1962, og på det tidspunkt beskæftigede jeg mig endnu ikke professionelt med børneremser. Men det af mine digte, der har mest udpræget remsekarakter står i samlingen »Den indre bowlerhat« fra 1964, samme år som jeg udgav »Lille Peter Dille og andre udenlandske børnerim og remser«, og året før var »Nikke Nikke Nambo og andre danske børnerim og remser« udkommet. Digtet hedder »På høje tid«, og i det forekommer følgende linjer:

da Mozart var fem år
da Jesus var tolv
da Columbus lettede anker
da Homer

da Rembrandt
da Pasteur
da Darwin
da Dalgas
da Vinci
da Gama
Damokles

Med sikkerhed kan jeg kun slå fast, at min interesse for børnerim dels var noget selvfølgeligt for et så udpræget ordmenneske som mig og dels hang sammen med at mine børn i disse år og ikke mindst i årene forinden endnu var børn. Familien var forlængst fortrolige med de samlinger af danske børnerim der forelå dengang, først og fremmest Jens Sigsgaards + Arne Ungermanns dejlige bøger.

En gang faldt jeg over eller blev gjort opmærksom på en diger samling af engelske børnerim. Jeg er ude af stand til at huske hvor, hvornår og hvordan. Men det slog mig, hvor righoldigt det engelske materiale var i forhold til det danske. Jeg fik lyst til at overføre nogle af disse rim til dansk. Ideen til Lille Peter Dille opstod altså før Nikke Nikke Nambo. Jeg gik til min forlægger, Jarl Borgen, og forelagde ham projektet og mit motiv til det, nemlig at udvide det sparsomme danske repertoire af børnerim med gendigtninger af udenlandske.

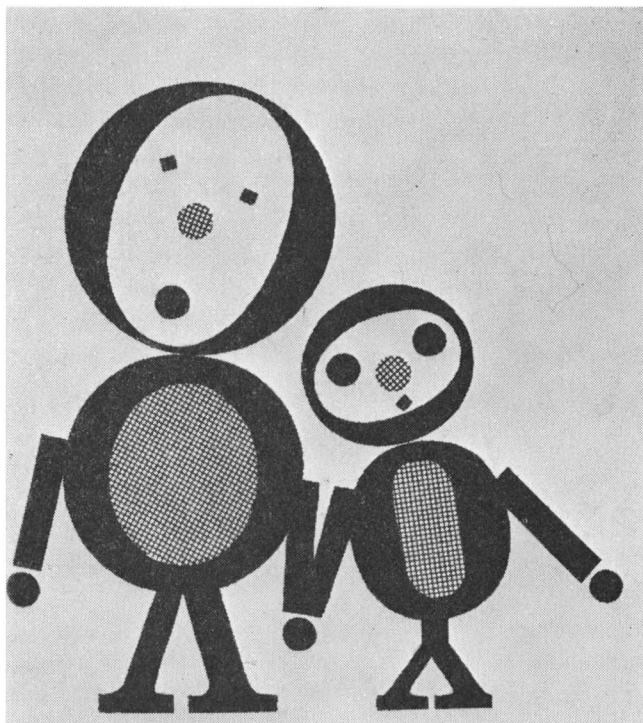
Et noget overset område af litteraturhistorien er forlæggeres inspiration på forfattere, og derfor bør det fremhæves, når der forekommer et så eklatant eksempel, som det jeg nu vil nævne. Jarl Borgen syntes godt om projektet, men tilføjede, at det vist ikke stod så skralt til med det danske repertoire, som jeg troede. Mit pågældende møde med ham må have fundet sted i foråret 1963, og han kunne fortælle mig, at der året forinden havde været en tælleremsekonkurrence i radioen og at der just nu havde været en lignende konkurrence eller indsamling i bladet Samvirke. »Hvorfor ikke først kigge på det materiale og se, om der ikke skulle være basis for en bog med danske børnerim, så kan du lave den anden senere.« Jeg blev både fyr og flamme og spurgte: »Jamen hvordan får jeg adgang til de remser?« – »Det skulle altsammen foreligge i Dansk Folkemindesamling«, lød svaret. Det var første gang jeg hørte det navn. Til min undskyldning tjener muligvis, at jeg en halv snes år havde været omrejsende musiker, hovedsageligt i Norge og Sverige.

Jeg fik da kontakt med Iørn Piø på Dansk Folkemindesamling, som nok fandt projektet sympatisk, men på den anden side udstrålede en vis betænkelighed. Jeg var dengang kun kendt af de inderste litterære cirkler, og som videnskabsmand lå det ham stærkt på sinde, at materialet ikke blev udnyttet til en hastig, kommerciel fidus. Til skræk og advarsel kom han med en rystende

beretning om en dagbladsjournalist, der havde charmeret sig ind i arkiverne med det resultat, at et umådelig vigtigt stof, som et par folkemindeforskere havde brugt en del af deres bedste år på at samle ind og bearbejde, blev fyret af i en kronikserie i et afsides blad i en poppet fremlægning. Jeg forsikrede Iørn Piø om mine lødige hensigter og øvrige kvalifikationer, og han begyndte så småt at fatte mere tillid til mig. Men der var endnu en barriere: en seriøst arbejdende indsamler af børns folkløse, historier, rim, vitser, ved navn Erik Kaas Nielsen, var ude efter det samme materiale som jeg var. Der blev nu arrangeret et møde mellem Erik Kaas Nielsen, Iørn Piø og mig. Jeg var rystende nervøs og følte mig på forhånd som taberen. Men efter nogle få diplomatiske udspil fra os hver fandt vi lykkeligvis hurtigt ud af, at Kaas Niensens og mine formål var så forskellige, at de udmærket kunne sideordnes. Han var ude på at lave en bog for voksne »om skolebørns skikke og vaner samt et udvalg af deres eventyr, ræddehistorier, gysere, skrøner, pral, efterlysninger, vrøvlhistorier, anekdoter, sketcher, navne- og drillerim, bold- og tælleremser. Desuden nogle norske, svenske, engelske, tyske og amerikanske rim og remser«, som der står på titelbladet i bogen »Det lille folk«, som Erik Kaas Nielsen udgav på Fremads Forlag i 1965. Jeg skylder også at nævne, at Erik Kaas Nielsen stod bag tælleremsekonkurrencerne i radioen og i Samvirke, hvad der naturligvis hverken gjorde mine forventninger større eller min nervøsitet mindre. Men da det blev afklaret, at mit formål var at lave en brugsbog af rim og remser for børn og forældre og pædagoger, at Kaas Nielsen og jeg ikke var ude på konkurrence, men ville bruge det samme stof på hver sin led, smilede Iørn Piø lettet og tilsagde mig sin bistand under mit fortsatte arbejde.

Den fik jeg også rigeligt brug for i de kommende måneder, hvor jeg cirka hveranden dag gik på opdagelse i de for mig totalt uoverskuelige arkiver. Materialet af gamle og nye rim og remser var enormt, og på den ene side var det en sand fryd at kunne boltre sig i disse skatkamre, men på den anden side var netop overfloden et problem for mig, som jeg kun kunne løse ved at gå ganske anderledes strengt og systematisk til værks, end jeg først havde forestillet mig. Det var ikke gjort med at sidde og plukke lidt ud hist og her. Jeg måtte ved hjælp af et kartotek prøve at få overblik til udvælgelse og bearbejdning. Adskillige af rimene forelå i så mange versioner, at det blev et næsten pinefuldt personligt samvittighedsarbejde at vælge begyndelsen af version 8, en linje fra version 15 samt slutningen af version 38 for at komme frem til det resultat, der ydede samtlige versioner nogenlunde retfærdighed. Sideløbende med dette arbejde prøvede jeg at pumpe familie og venner og deres børn for stof. Af min datter, som på det tidspunkt gik i skole, fik jeg et par sjove remser, som mærkeligt nok ikke stod i det indsamlede materiale. Selv kunne jeg huske et par rim fra min barndom, men når jeg ellers udspurgte voksne, gjorde der sig et ejendommeligt forhold gældende, som nok fortjener et par linjer her.

Side i
Nikke Nikke
Nambo og andre
danske børnerim
og remser ved
Benny Andersen.
Tegninger:
Harry Vedøe.
Borgens
Billigbøger 24
(1963).

Nikke nikke nambo
no se rambo
para para poski
para para po
nikke nam
nikke num
para para poski.

29

De rim de kunne huske var hovedsageligt rim, som i forvejen var udbredt i bogform, og dem var jeg ikke særligt interesseret i under disse omstændigheder. Men da disse voksne senere læste den færdige bog, kendte de pludselig en masse af disse rim, ja nogle af dem huskede de endda i versioner som forekom dem mere »rigtige« end de resultater jeg havde fundet frem til.

Jeg behøver næppe slå mig særlig højlydt for brystet for at konstatere, at denne bog imødekom et stort latent behov hos både børn og voksne. Det

gjaldt nok i mindre grad den følgende bog med oversatte børnerim, »Lille Peter Dille«, men jeg er godt tilfreds med, at visse af rimene, bl. a. »Peter Dille« synges og opfattes af danske børn som værende danske. Det skyldes i høj grad, at de er blevet lanceret i radio, TV og på plade med sangere som Trille og Cæsar til Benny E. Andersens melodier.

Også under arbejdet med denne bog fik jeg kyndig og hjertelig hjælp af Dansk Folkemindesamling, og det er mig en stor glæde med disse linjer at få lejlighed til at uddybe min taknemmelighed over for institutionen.

Summary

Benny Andersen: My work with Nikke Nikke Nambo and Lille Peter Dille

Benny Andersen was born in 1929 and made his debut as a writer in 1962. Today he is one of Denmark's most prominent poets. He has always been especially drawn to a kind of rhyme technique that is strongly reminiscent of children's traditional rhymes and jingles. This similarity between his own technique and the one passed down among children through generations inspired him to publish a book of Danish children's rhymes (*Nikke Nikke Nambo*, 1963) and to translate and publish a collection of children's rhymes from other countries (*Lille Peter Dille*, 1964). Benny Andersen took great pains with these publications, studying the large collections of these rhymes in the Danish Folklore Archives in Copenhagen, some in print and some unpublished. On the basis of this material and his own knowledge he gave the traditional rhymes the form he thought they should have! His collections have become so popular in Denmark that one meets several of the rhymes that appear there in oral tradition among present-day children.

Benny Andersen.
DK – 3520 Farum.